

Svet Mestne občine je na podlagi 38. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 - UPB, 28/06 - skl. US, 49/06 - ZMetD, 33/07 - ZPNačrt, 57/08 - ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 38/14 in 37/15)) in 24. člena Statuta Mestne občine Velenje (Uradni vestnik MO Velenje, št. 15/06-UPB, 26/07 in 18/08) na svoji 9. seji, dne 27. 10. 2015 sprejel naslednji

OBČINSKI PROGRAM VARSTVA OKOLJA 2016 - 2020

1. UVOD

Občinski program varstva okolja (v nadaljevanju: OPVO) za Mestno občino Velenje (v nadaljevanju: MOV) je nadaljevanje v 90-ih letih prejšnjega stoletja začetih okoljskih programov v Šaleški dolini. Nekdanja »velika« občina Velenje (sedanja MOV ter občini Šoštanj in Šmartno ob Paki) je v drugi polovici 80-ih in v začetku 90-ih let prejšnjega stoletja veljala za eno okoljsko najbolj obremenjenih in degradiranih območij v Sloveniji. Kot odziv na vse bolj perečo okoljsko problematiko je občina že leta 1988 sprejela »Odlok o varstvu zraka«, po izdelavi katastra onesnaževanja zraka (1991) pa sprejela še Sanacijski program na področju varstva zraka v občini Velenje (1992), ki je predvidel zmanjšanje emisij iz kotlovnice in naselij. Vzporedno z omenjenim programom je potekala priprava sanacijske programa za vode. Tako je bil leta 1992 izdelan Kataster voda, naslednje leto so bile pripravljene Strokovne osnove za sanacijski program in leta 1994 sprejet Sanacijski program vode občine Velenje, ki so ga kasneje potrdile tudi novo nastale občine. Zadnji med programi je bil sprejet sanacijski program za tla.

Vsi programi so bili leta 2003 združeni v Lokalno agendo 21 za MOV, ki je bila leta 2004 sprejeta na občinskem svetu.

Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 - uradno prečiščeno besedilo, 28/06 - skl. US, 49/06 - ZMetD, 33/07 - ZPNačrt, 57/08 - ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12, 57/12, 92/13, 38/14 in 37/15) v svojem 38. členu, za mestne občine, lahko pa tudi občine ali širše samoupravne lokalne skupnosti, predvideva pripravo in izvajanje programov varstva okolja in operativnih programov, ki pa ne smejo biti v nasprotju z nacionalnim programom in operativnimi programi varstva okolja. Naročniki lahko z njimi pridobijo zelo strokovne in korektne vrednosti ter ocene o potrebni stopnji varovanja okolja pred nadaljnjimi obremenitvami, ki služijo kot podlaga za pripravo prostorskih planskih aktov lokalne skupnosti.

Programa varstva okolja izhaja iz stanja okolja v lokalni skupnosti, določa izvedljive cilje in ukrepe, je trajnostno naravnano ter služi kot temeljna podlaga pri prostorskem, gospodarskem in družbenem razvoju občine. V njem se v največji možni meri upoštevajo cilji varstva okolja po ZVO-1 (Smernice za pripravo občinskih programov varstva okolja, 2007):

- preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja,
- ohranjanje in izboljševanje kakovosti okolja,
- trajnostna raba naravnih virov,
- zmanjšanje rabe energije in večja uporaba obnovljivih virov energije,
- odpravljanje posledic obremenjevanja okolja, izboljšanje porušenega naravnega ravnovesja in ponovna vzpostavitev njegovih regeneracijskih sposobnosti,
- večanje snovne učinkovitosti proizvodnje in potrošnje in
- opuščanje ter nadomeščanje uporabe nevarnih snovi.

Lokalne skupnosti s celostnim načrtovanjem za upravljanje z okoljem hitreje in učinkoviteje zmanjšujejo in preprečujejo obremenjevanje okolja in ustvarjajo pogoje za kakovostno in zdravo življenje. Okoljski problemi so namreč zelo kompleksni in medsebojno prepleteni, zato je treba pri načrtovanju upoštevati hkrati stanje okolja, gonilne sile, pritiske in vplive. Vsaka lokalna skupnost oz. urbano središče okoljsko načrtovanje prilagodi svojim razmeram, pogojem in razvojnim potrebam.

Poročilo predstavlja strokovne podlage za preventivno varovanje okolja v MOV, kot ga predvideva program varstva okolja občine oz. operativni program varstva okolja, ker se je Slovenija v okviru nacionalnega programa varstva okolja (NPVO) obvezala izvrševati obveznosti iz ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb, strategij, programov in predpisov EU s področja varstva okolja.

2. POTEK PRIPRAVE OPVO IN METODOLOŠKI PRISTOP

Problematika varstva okolja je izrazito kompleksna in kot takšna zahteva interdisciplinaren pristop z usklajeno in aktivno udeležbo različnih dejavnikov v vseh fazah procesa priprave najrazličnejših programov, tudi OPVO. S tem

namenom so bili v pripravo vključene različne skupine prebivalcev (predstavniki občine, zainteresirana javnost – tako strokovna kot laična, podjetja, društva ...).

Osnova za pripravo OPVO za MOV 2016–2020 so bili že v preteklosti pripravljeni in v večji meri uresničeni programi (nekateri naštet v uvodu). Vsekakor pa so bili poglavitni temelji:

- OPVO za MOV, ki je bil sprejet leta 2010,
- Poročilo o stanju okolja iz leta 2014 in
- delavnice za zainteresirano javnost.

Na prvi delavnici so bili izpostavljeni in po pomembnosti rangirani ključni okoljski problemi, druga pa je bila namenjena določitvi okoljskih ciljev in iskanju rešitev.

Na osnovi ugotovitev prej omenjenih programov in delavnic je bil pripravljen osnutek akcijskega programa, ki je bil v nadaljevanju pregledan in dopolnjen s strani pristojnih občinskih ter drugih služb.

Tekom priprave OPVO je na spletnih straneh MOV potekala javna anketa, namenjena občanom (zainteresirani javnosti), preko katere je lahko vsak posameznik izpostavil svoje videnje okoljske problematike (probleme, cilje in rešitve).

Osnutek programa je bil javno razgrnjen na Uradu za urejanje prostora in na spletnih straneh MOV.

3. IZHODIŠČA ZA OPVO V MOV

3.1 OKVIR ZA OKOLJSKO POLITIKO V SLOVENIJI

je »Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja 2005-2012« s ciljem splošnega izboljšanja stanja okolja in kakovosti življenja ter varstva naravnih virov. Načela in strateške usmeritve tega dokumenta so: priprava in sprejem nove in dosledno izvajanje obstoječe zakonodaje, trajnostna raba naravnih virov, vključevanje zahtev varstva okolja pri načrtovanju prostorskega razvoja, integracija oziroma upoštevanje okoljskih vsebin v sektorskih politikah, okoljske tehnologije, spodbujanje trajnostne proizvodnje in potrošnje, ekonomska politika varstva okolja, dvig okoljske ozaveščenosti in dialog z vsemi zainteresiranimi ter sodelovanje javnosti in sanacija degradiranih območij.

3.2 OPVO ZA MOV

Za praktično vsa področja, ki jih obravnava OPVO za MOV, je v veljavi državna zakonodaja, na kateri temeljijo strateški cilji in ukrepi. Ker se državni predpisi stalno dopolnjujejo in spreminjajo, je OPVO temu primerno prilagojen, saj se redno spremlja in sproti prilagaja dejanskemu stanju in spremembam zakonodaje.

3.3 KONCEPT MREŽNEGA POVEZOVANJA OKOLJSKIH DEJAVNIKOV

Razumevanje odnosov med varstvom okolja in socialno-ekonomskim razvojem se je v zadnjih dveh desetletjih nadgradilo v paradigmo trajnostnega razvoja. Uveljavljanje nove razvojne paradigme, kot ključnega dejavnika razvojnih politik na vseh prostorskih ravneh, terja med drugim tudi stalno kvantitativno sledenje človekovim dejavnostim in preverjanje njihove ustreznosti. V tem smislu je pogosto govora o merjenju sonaravnosti, preko katerega ocenjujemo stopnjo oddaljevanja oziroma približevanja človekovih dejavnosti teoretično zasnovanim ciljem. Sonaravnost razumemo kot težnjo k trajnosti in njeno praktično udejanjanje, ki terja prilagajanje in uravnoteženje človekovih dejavnosti z nosilnimi zmogljivostmi okolja. Po DPSIR metodologiji (evropsko priznana metodologija za spremljanje stanja okolja) poznamo gonilne sile, pritiske, stanje, vplive in odzive. Gonilne sile so socialno-ekonomski dejavniki in dejavnosti, ki povzročajo povečanje ali omejevanje pritiskov na okolje (npr. obseg gospodarskih, prometnih ali turističnih dejavnosti). Pritiske sestavljajo neposredne antropogene obremenitve in vplivi na okolje (npr. izpusti onesnaževal ali raba naravnih virov). Stanje se nanaša na trenutno stanje in na trende okolja (npr. parametri kakovosti zraka, vodnih teles, tal, raznovrstnost vrst v posamezni geografski regiji, razpoložljivost naravnih virov kot so les ali sladka voda). Vplivi so učinki spremenjenega okolja na zdravje ljudi in drugih organizmov. Odzivi so odgovori družbe na okoljske probleme. To so lahko posebni ukrepi države (npr. takse na rabo naravnih virov), odločitve podjetij in posameznikov (npr. investicije podjetij v nadzor nad onesnaževanjem ali nakupi recikliranih dobrin v gospodinjstvih).

4. POVZETEK POROČILA O STANJU OKOLJA V MOV

MOV sodi med tista slovenska območja, kjer sta hitra in okoljsko »neobvladana«, na premogovništvu in elektroenergetiki temelječ gospodarski razvoj ter z njim povezana urbanizacija, v desetletjih po drugi svetovni vojni

povzročila degradacijo in onesnaženje praktično vseh okoljskih elementov. Stanje okolja se je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja znašlo na stopnji, ki je zahtevala hiter in učinkovit odziv lokalne, pa tudi širše skupnosti. Okolje je postalo ena najpomembnejših postavk lokalne in državne politike, zaradi večanja ekološke osveščenosti prebivalstva pa se je hitro večala tudi politična vrednost ekologije. Ob sodelovanju vseh akterjev (občine, podjetja, civilna iniciativa, društva ...) – sooblikovalcev življenja na obravnavanem območju – je slednje v četrto stoletje doživelo celovit, šolski primer ekološke sanacije.

4.1 ZRAK

Sredi osemdesetih let je bila Šaleška dolina zaradi emisij v zrak iz TEŠ eno najbolj onesnaženih območij v Sloveniji. Celovita sanacija tega objekta je bistveno zmanjšala okoljske pritiske. Ob državni zakonodaji so politiko varstva okolja usmerjali tudi občinski odloki in programi. Z vidika izboljšav kakovosti zraka je poleg sanacije Termoelektrarne Šoštanj potrebno izpostaviti sistem daljinskega ogrevanja tako gospodarskih kot stanovanjskih objektov s toplovodom, ki je takoj za sistemom v Ljubljani drugi najdaljši in plinovodno omrežje na severnem obrobju občine (Škale, Hrastovec). Oba ukrepa pomembno pripomoreta k čistejšemu zraku (delci PM10) na obravnavanem območju.

Ob naštetih izboljšavah postaja vodilni onesnaževalec zraka promet, ki praktično v celoti poteka skozi mesto Velenje. Poseben problem, značilen za MOV je širjenje vonjav zaradi Premogovnika Velenje – prezračevalni jaški in deponije premoga.

4.2 VODE

Za porečje Pake je značilna dokaj gosta, a šibka rečna mreža. To velja tudi za srednje porečje – Šaleško dolino, ki je antropogeno močno obremenjena in preoblikovana. Na vode vplivajo naselja, kmetijstvo, energetika in industrija. Zaradi premogovništva so na dolinskem dnu nastala ugrezninska jezera, ki občutljivost vodnih teles še stopnjujejo. Kakovost vodotokov in jezer je kljub njihovi visoki onesnaženosti izpred dveh desetletij dokaj dobra. Onesnaženost je bila gibalo učinkovitih vodovarstvenih ukrepov, ki se kažejo predvsem v sodobnem vodovodnem sistemu, celoviti kanalizacijski mreži s čiščenjem odpadne vode in energetiko ter industrijo, ki sta svoje procese prilagodili šibkim vodnim virom tako z vidika količin kot ustreznosti čiščenja vode po njeni uporabi.

Na območju MOV kakovost Pake in pritokov spremljajo v sklopu različnih monitoringov na sedmih mestih. V letu 2013 je bila kakovost vodotokov skoraj na vseh mestih dobra. Po trenutno veljavni Uredbi o stanju površinskih voda (Uradni list RS, št. 14/09, št. 98/10 in št. 96/13) se ocenjujejo kemijsko, ekološko in biološko stanje.

Odkar se je Velenjsko jezero po spremembi transporta pepela normaliziralo ga prebivalci v vedno večji meri koristijo za rekreacijo – predvsem kopanje, jadranje, jadranje na deski in veslanje. Od leta 2013 so vzpostavili tudi Velenjsko plažo. Zadnji dve leti inštitut ERICO spremlja kakovost kopalne vode po Uredbi o opravljanju kakovosti kopalnih voda. Vzorce zajemajo tedensko in doslej so bili vsi ustrezni.

Pri jezeru odstopata dva lastnosti, in sicer previsoka vsebnost sulfata ter povišana vsebnost molibdena. Oba parametra sta posledica preteklega onesnaževanja, njune vsebnosti v površinski plasti jezera se zadnja leta znižujejo. Območje Šaleške doline je v večji meri pokrito s kanalizacijskim sistemom. Do leta 2012 je bilo tudi v urbanih sredinah nekaj območij, kjer ni bilo kanalizacijskega sistema. Leta 2012 začeti projekt Odvajanje in čiščenje odpadne vode v Šaleški dolini je namenjen odpravi tako imenovanih sivih lis v kanalizacijskem omrežju. V letu 2014 se je projekt, ki je izjemno pomemben za doseganje stalnega dobrega kemijskega in ekološkega stanja Pake ter pritokov, zaključil.

Projekt Celovita oskrba s pitno vodo v Šaleški dolini je začel teči leta 2012 in je namenjen izboljšanju zanesljivosti in kakovosti pitne vode v Šaleški dolini in v spodnjem porečju Pake. Zgrajeni oziroma obnovljeni so bili glavni transportni cevovodi, ki bodo dolgoročno zagotavljali zadostne količine surove pitne vode, ki jo v treh novozgrajenih napravah za pripravo pitne vode na okolju prijazen način pripravili za uporabo (43,5 km magistralnega in primarnega omrežja ter sistem daljinskega nadzora s hidravlično analizo ter zasnovo za odčitavanje števec). S tem je oskrba z vodo bistveno varnejša in zanesljivejša, obenem pa se bodo izgube pri distribuciji vode znižale pod 25 % (izgube so leta 2013 znašale 36 %).

4.3 ODPADKI

Ravnanje s komunalnimi odpadki v MOV je na relativno visokem nivoju. Gre za obvezno lokalno javno gospodarsko nalogo, ki se izvaja na celotnem območju MO. V redni odvoz so poleg gospodinjstev vključeni tudi vsi objekti oz. ustanove primarnega, sekundarnega, terciarnega in kvartarnega sektorja.

V Šaleški dolini so z ločenim zbiranjem odpadkov po tako imenovanem BIOPAS sistemu (ločevanje odpadkov na biološke, papir in steklo) pričeli že leta 1992. Z zabojniki za ločeno zbiranje so opremili levi del krajevnih skupnosti Gorica. Leta 1995 so zabojnike namestili še v vse druge velenjske krajevnih skupnosti. Sistema ločenega zbiranja pa niso le prostorsko širili, ampak so ga ves čas tudi nadgrajevali.

Nekdaj so imeli največji in najpomembnejši vpliv na okolje odlagališče komunalnih odpadkov ter divja odlagališča. Zaradi zaprtja odlagališča, tehničnih izboljšav in stalnega monitoringa na odlagališču (sistem za izcedne vode, odplinjevanje itd.) ter sprotne sanacije divjih odlagališč so se negativni vplivi na okolje v zadnjih letih zmanjšali.

Gledano v celoti količine odpadkov postopno naraščajo, zato tako MOV kot službe, ki se ukvarjajo z ravnanjem z odpadki sprotno vzpostavljajo mehanizme, ki prispevajo k smotrnejšemu ravnanju z njimi. Količina mešanih komunalnih odpadkov v MOV je v upadanju. Iz leta 2012 glede na leto 2013 se je zmanjšala kar za 14 %. Količine biorazgradljivih odpadkov v MOV so v letu 2013 narasle za 29 % glede na leto 2012.

V MOV se srečujemo še z vrsto industrijskih odpadkov. Največ jih nastane v Gorenju d.d., ki posluje po standardu ISO 14001 in z odpadki gospodari skladno z zakonodajo in omenjenim standardom. Na odlagališče komunalnih odpadkov odlagajo le komunalne odpadke, vse druge pa ločeno zbirajo, saj s tem bistveno zmanjšajo stroške. Gradbene odpadke delno reciklirajo, delno pa jih uporabljajo za sanacijo ugrezninskega območja. Za ta namen uporabljajo tudi elektrarniški pepel, ki na ta način ni odpadek.

4.5 HRUP

Hrup v naravnem in življenjskem okolju narašča. Raven hrupa na nekem območju je neposredno odvisna od gostote prebivalstva – gostota prebivalstva v MOV (skoraj 400 prebivalcev/ km²) 4-krat presega slovensko povprečje. Ocenjuje se, da hrup narašča sorazmerno z naraščajočo urbanizacijo in hitreje od rasti populacije, saj število virov hrupa narašča hitreje, kot narašča število prebivalstva. V MOV predstavljata z vidika hrupa največja problema cestni promet ter hrup v bivalnem okolju (posledica prireditev, delovanja lokalov ipd.)

Za območje MOV je bila leta 2010 izdelana študija »Stanje na področju hrupa v MOV« ki upošteva vse vire hrupa. Po rezultatih študije lahko vire hrupa v MOV razdelimo v dve skupini, in sicer industrijske ter neindustrijske, med katerimi je potrebno izpostaviti cestni promet, hrup iz stanovanj, ulic, lokalov (prireditev) ter hrup iz delovišč.

V MOV je promet eden najpomembnejših virov hrupa. Pri varovanju okolja pred hrupom je bistveno prostorsko načrtovanje, in sicer predvsem pri zmanjševanju hrupa cestnega prometa. Podatki o obremenitvi okolja s hrupom zaradi industrijske dejavnosti so praviloma omejeni na prve meritve hrupa in sicer skladno s Pravilnikom o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu za vire hrupa in o pogojih za njegovo izvajanje. Z ukinjanjem oziroma propadanjem nekaterih dejavnosti (npr, gradbeništvo Vegrad Vemont in kamnolom Vegrad) se vpliv industrije kot vira hrupa zmanjšuje.

Zaradi hrupa prihaja do občasnih pritožb občanov. Posamezne pritožbe so prišle na račun hrupnih dejavnosti podjetij in zaradi prireditvenih prostorov. Poseben problem je občasen hrup iz lokalov ali zaradi prireditev, ki je lahko zelo moteč, vendar ni nadzorovan, ker ni ponovljiv. Tak hrup se obravnava s predpisi s področja javnega reda in miru.

Na področju hrupa doslej niso bili evidentirani večji problemi. Podatkov o dejanski stopnji obremenjenosti s hrupom pa ni.

4.5 TLA

Zaradi premogovništva oziroma podzemnega izkopavanja premoga se osrednji del Šaleške doline ugreza. Najvidnejša posledica je nastanek jezer. Jezerski bregovi so zaradi ugrezanja degradirani (razpokani in razrušeni). Državna zakonodaja in občinski predpisi zavezujejo Premogovnik Velenje, da poškodovane predele sproti sanira (rekultivira). Po končanem izkopavanju se površje ugreza še 15 do 20 let, kar predstavlja pomemben zaviralni dejavnik pri razvoju človekovih dejavnosti na t.i. ugrezninskem območju. Kljub temu je dobra tretjina teh površin že rekultiviranih in uporabljenih za različne namene (rekreacija, turizem, kmetijstvo ipd.).

Divja odlagališča, ki so konec osemdesetih let predstavljala večji okoljski problem so v večji meri odpravljena, sploh pa ni več večjih odlagališč. Glede na velik delež vzpetega sveta se na območjih z večjim nagibom pojavljajo še usadi in plazovi, ki so evidentirani in se sanirajo v skladu s prioritarnim redom in s količino v ta namen zagotovljenih sredstev v občinskem in državnem proračunu.

Na večini območij, kjer so bile izdelane določene meritve oz. se izvaja reden monitoring onesnaženosti tal, je v zadnjih letih opazno postopno zmanjševanje stopnje onesnaženosti (merjeni parametri z redkimi izjemami ne dosegajo mejnih vrednosti), ki je v veliki meri posledica zmanjševanja emisij (posledično imisij) v ozračje in samočistilnih sposobnosti tal.

4.6 SVETLOBNO ONESNAŽEVANJE

Svetlobno onesnaženje je vsako nekontrolirano uhajanje svetlobe iz umetnih virov izven cilja osvetlitve. Javna razsvetljava je precejšen porabnik energije. Pri načrtovanju osvetljevanja je potrebno upoštevati v Uredbi o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja predpisan način osvetljevanja.

MOV je ena prvih občin v Sloveniji, ki ima izdelan dokument Strategija razvoja javne razsvetljave. V njem so opisani in finančno ovrednoteni vsi ukrepi in procesi za energetske učinkovito javno razsvetljavo, ki upošteva tudi zakonsko določena merila, za obdobje do konca leta 2016.

Na osnovi podatkov iz poročila »Trajnosti energetskega akcijskega načrta MOV (SEAP)«, ki so ga v letu 2011 pripravili v Zavodu Energetska agencija za Savinjsko, Šaleško in Koroško v sodelovanju z MOV na področju javne razsvetljave predvideli sedem ukrepov. Ukrepi so, poleg energetske učinkovitosti, vezani tudi na Uredbo o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja.

4.7 NARAVA, ZELENİ SISTEM, BIOTSKA PESTROST

Ohranjeni deli narave v MOV so omejeni predvsem na severno in severovzhodno hribovito obrobje občine, kjer ležijo najbolj gozdnati apneniški hribovi Lubela, Vodemla, Stropnica, Smodivnik, Paški Kozjak, Radojč in Vinska gora. Manjši del tega ozemlja leži znotraj meja Natura 2000 – Posebno varstveno območje: Huda luknja, ki je edino tovrstno območje v MOV.

Gozd pokriva preko 50 % površine občinskega ozemlja. V preostalem delu prevladujejo njive, travniki in pašniki, osrednji nižinski del pa je zaradi pridobivanja premoga in urbane rabe (poselitev, industrija) popolnoma antropogeno preoblikovan. V krajinski zgradbi je mogoče zaslediti štiri izrazite krajinsko-ekološke sisteme (gozdnato krajino, obdelovalno krajino, urbanizirano krajino in degradirano krajino), znotraj katerih je mogoče prepoznati različne krajinske tipe.

Velenje je že po svoji zasnovi mesto v parku, tako da je v mestu samem že velik delež zelenih površin. Z ugrezanjem osrednjega dela dolinskega dna se površine, primerne za gradnjo naselij in infrastrukture krčijo, tako da se v mestu povečuje delež urbaniziranih površin. Več kot polovico območja mesta Velenje še vedno tvorijo zelene površine. Največja je Sončni park, največje zelene površine pa so jezerski bregovi.

5. VIZIJA OKOLJSKEGA RAZVOJA IN SODELOVANJE JAVNOSTI

Okoljski pritiski in onesnaženo ter degradirano okolje v začetku osemdesetih let dvajsetega stoletja so v Šaleški dolini spodbudili izoblikovali visoko okoljsko zavest prebivalcev. Šaleška dolina je bila zibelka ekoloških gibanj v Sloveniji. Močan pritisk slednjih je vplival tudi na odnos energetike in industrije do okolja. Vodilna podjetja v Šaleški dolini so okoljske izboljšave uresničevala že pred sprejemom določenih zakonskih zahtev, prav tako je takratna občina Velenje orala ledino pri sprejemanju občinskih odlokov, ki so omejevali onesnaževalce.

MOV je tako lokalna skupnost okoljsko ozaveščenih prebivalcev, ki zahtevajo urejeno naravno, bivalno in delovno okolje. Skladno z načeli trajnostnega razvoja usmerjajo razvoj k čim učinkovitejšemu koriščenju naravnih neobnovljivih virov in k nadomeščanju le-teh z obnovljivimi. Z okoljem ravna kot dobri gospodarji in ohranjajo dobre pogoje za življenje prihajajočim generacijam.

S pripravo programa, še bolj pa z njegovim izvajanjem, želi Občina nadaljevati načrtano pot prihodnjega delovanja in razvoja (in jo kakovostno še nadgraditi), na kateri bodo upoštevani interesi čim širšega kroga prebivalcev in slednjim omogočiti dobre življenjske pogoje. In nenazadnje dokument predstavlja strokovne in korektne vrednosti ter potrebne ocene o nujni stopnji varovanja okolja pred nadaljnjimi obremenitvami, ki posledično služijo kot podlaga za pripravo prostorskih aktov.

6. PREDNOSTNI CILJI V MOV NA PODROČJU OKOLJA

6.1 ZRAK

Strateški cilj: Varstvo zraka

Gonilne sile: Promet, industrija, energetika, kmetijstvo, gospodinjstva

Okoljski cilji:

- Vzdrževanje in nadaljnje izboljševanje kakovosti zraka (zmanjšanje emisij onesnaževal v zrak iz različnih virov)
- Omejitev neprijetnih vonjav

Sistemske ukrepi:

- Sodelovanje pri izdelavi državnih prostorskih aktov za hitro cesto
- Priprava celovite energetske sistemske rešitve za primestne krajevne skupnosti (biomasa, kogeneracija ...)
- Izdelava strokovnih podlag za urejanje javnega prometa na občinski in medobčinski ravni
- Priprava strategije osveščanja z vidika kurjenja odpadkov (zeleni odrez, v individualnih kuriščih)
- Priprava katastra emisij v zrak (vključno z vonjavami)
- Izdelava celostne prometne strategije (SUMP) in prometnega modela
- Izvajanje Lokalnega energetskega koncepta (LEK) – energetska sanacija stavb
- Redno spremljanje kakovosti zraka in obveščanje javnosti (izvajanje Odloka o informacijskem sistemu za področje zraka)

Operativni cilji (z ukrepi):

Cilji	Ukrepi
Trajnostna rešitev prometa – vzpodbujanje trajnostne mobilnosti	Urediti parkirišče za tovorna vozila in turistične avtobuse
	Preveriti in ovrednotiti sistem parkiranja v Velenju (ukrepi za zmanjšanje rabe motornih vozil)
	Postopna zamenjava obstoječih avtobusov (Lokale) z vozili na okolju bolj prijazne energente (plin, elektrika...), nabava električnih vozil za občino, javne zavode, spodbude za uporabo koles za krajše službene poti in prevoz na delo
	Širiti mrežo polnilnic za električne avtomobile
	Uvedba brezplačnih parkirnih mesta za električna vozila
Izboljšanje kakovosti zraka ob prometnicah (zmanjšanje emisij onesnaževal iz prometa)	Urejanje in povezovanje obstoječih in izgradnja novih kolesarskih poti
	Ukrepi za »pomladitev voznega parka« in večjo uporabo vozil na alternativne vire – posledično nižje emisije iz prometa
	Sodelovanje pri izdelavi državnih prostorskih aktov za hitro cesto
Zmanjšanje emisij onesnaževal iz individualnih kurišč in emisij onesnaževal kot posledice kurjenja odpadkov	Vzpostavitev in izvajanje boljšega nadzora
	Zmanjšati kurjenje odpadkov in zelenega odreza (osveščanje)
Nadaljnje zmanjševanje vplivov emisij onesnaževal v zrak iz industrije in energetike	Redno spremljanje kakovosti zraka
	Konstruktivno sodelovanje MOV s potencialnimi onesnaževalci zraka
Zmanjšanje emisij vonjav v zrak	Na podlagi katastra določiti ukrepe
Zmanjšanje emisij FFS v zrak (kot posledice kmetijstva, vrtničarstva)	Osveščanje (spletna stran občine), obvestila na oglasnih deskah (vrtničarji), stojnica na vsakoletnem cvetličnem sejmu z okoljskimi nasveti
Povečanje energetske učinkovitosti objektov	Sprotna energetska sanacija »javnih« stavb

6.2 VODE

Strateški cilj: Izboljšanje gospodarjenja z vodami

Gonilne sile: Gospodinjstva (poselitevi), industrija, kmetijstvo

Okoljski cilji:

- Zmanjšanje (preprečitev) poplavne ogroženosti
- Zagotavljanje neoporečne pitne vode
- Renaturacija vodotokov in povečanje retencijskih površin ob njih
- Zmanjšanje izgub na cevovodih in posledično potrebe po zajemanju vode
- Vzpostavitev sistema čiščenja odpadnih voda v individualni gradnji izven strnjenih naselij (Male čistilne naprave – MČN)
- Izboljšanje kakovosti voda

Sistemske ukrepi:

- Uresničevanje Lokalnega operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda za območje MOV
- Uresničevanje Lokalnega operativnega programa za vodooskrbo MOV
- Priprava študija poplavne ogroženosti MOV z listo prednostnih ukrepov
- Izdelava katastra iztokov v vode

Operativni cilji (z ukrepi):

Cilji	Ukrepi
Zmanjševanje poplavne ogroženosti	Izdelava študije za izločitev dotokov padavinske in zaledne vode v centralni kanalizacijski sistem
	Urejanje vodotokov (strokovno vzdrževanje brežin)
	Izvajanje ukrepov za zmanjšanje poplavne ogroženosti
	Preučitev možnosti vključevanja jezer v program zmanjševanja poplavne ogroženosti
	Priprava izlivnih območij za primere visokih voda (analiza zemljišč ob vodotokih, priprava gradbenih ukrepov)
	Izdelava načrta upravljanja z zapornicami na jezerih
Stalno posodabljanje vodovodnega omrežja	Izdelava operativnega programa naložb
	Obnova vodovodnega sistema
Uvrstitev Velenjskega jezera med kopalne vode	Izboljšanje stanja kakovosti vode v Velenjskem jezeru (zmanjšati količino sulfata, molibdena)
	Redno spremljanje kakovosti jezera (med kopalno sezono) in obveščanje prebivalcev
Stalno posodabljanje kanalizacijskega omrežja in gradnja MČN na območjih, kjer ni javne kanalizacije	Osveščanje in subvencije za gradnjo MČN
	Izgradnja zadrževalnih bazenov
Zagotavljanje dobre kakovosti vodotokov	Redno spremljanje kakovosti voda
Osveščanje in informiranje prebivalcev o živih bitjih ob in v vodotokih	Postavitev informativnih tabel ob vodotokih in jezerih (npr. na promenadi)

6.3 ODPADKI**Strateški cilj: Učinkovito ravnanje ter gospodarjenje z odpadki**

Gonilne sile: Gospodinjstva (poselitev), industrija, kmetijstvo

Okoljski cilji

- Zagotavljanje ekološko in ekonomsko uravnovešenega in zakonsko usklajenega celovitega ravnanja ter gospodarjenja z odpadki
- Stalno nadgrajevanje ter izboljševanje učinkovitosti ločenega zbiranja odpadkov

Sistemske ukrepi:

- Strategija stalne komunikacije z različnimi ciljnimi skupinami javnosti z namenom informiranja in ozaveščanja o celovitem gospodarjenju z odpadki – zlasti v zvezi z ločenim zbiranjem, ravnanjem z nevarnimi odpadki in (v zadnjem času) v zvezi z ravnanjem s pasjimi iztrebki
- Organizacija (spremljanje, izboljšave, prilagajanje, investicije) delovanja javne službe za ravnanje z odpadki
- (Še)večji medijski poudarek

Operativni cilji (z ukrepi):

Cilji	Ukrepi
Zaprtje odlagališča nenevarnih odpadkov	Pridobivanje okoljevarstvenega dovoljenja za zaprto odlagališče

MESTNA OBČINA VELENJE

Nadaljnje razvijanje in izboljševanje sistema ločenega zbiranja odpadkov (skladno s spremembami zakonodaje)	Razširjena proizvajalčeva odgovornost Nadzor (v okviru pristojnosti) nad izvajanjem predpisov s področja ravnanja ter gospodarjenja z odpadki in ukrepi v primeru kršitev;
Dosledno odstranjevanje pasjih iztrebkov in nadaljnje ravnanje z njimi	Izgradnja pasjih stranišč (na kritičnih točkah - 4 ali 5 lokacij) in širjenje mreže košev za pasje iztrebke Ureditev pasjega parka Osveščanje lastnikov psov v zvezi z odstranjevanjem pasjih iztrebkov
Sprotna identifikacija in sanacija divjih odlagališč odpadkov	Vzpostavitev in redno posodabljanje katastra divjih odlagališč (v okviru nalog koncesionarja) ter pripraviti program za sanacijo nelegalnih odlagališč Večji nadzor inšpekcijskih služb Postavitev opozorilnih tabel na najbolj kritičnih točkah
Izobraževalne ter osveščevalne dejavnosti za različne ciljne skupine javnosti (od najmlajših – vrtci do najstarejših)	Organizacija predavanj, okroglih miz, delavnic, natečajev, akcij čiščenja, izdelava letakov, brošur, zgibank, itd.
Sledenje ciljem ZeroWaste iniciative	Spodbujanje ZeroWaste projektov (recikliranje, ponovna uporaba odpadkov, prilagajanje proizvodnih procesov tako, da dosežemo zmanjševanje volumna, toksičnosti odpadkov, ohranjanje in predelava vseh materialov brez sežiganja ali odlaganja)

6.4 HRUP

Strateški cilj: Varstvo pred hrupom – zmanjševanje obremenjevanja s hrupom
Gonilne sile: Promet (cestni in železniški), industrija, ljudje (prireditve)

Okoljski cilj:

- Znižanje ravni hrupa zaradi cestnega (skozi mesto), železniškega prometa in prireditvev oz. prilagoditev obstoječim razmeram

Sistemske ukrepi:

- Sodelovanje pri izdelavi državnih prostorskih aktov za hitro cesto
- Izdelava strokovnih podlag za urejanje javnega prometa na občinski in medobčinski ravni
- Prostorsko načrtovanje (ločevanje obrtnih con od stanovanjskih naselij)
- Sprotno vzdrževanje in posodabljanje cestne in železniške infrastrukture
- Območja prireditvev – usmerjanje prireditvev na prireditvene prostore
- Meritve hrupa, izdelava karte hrupa

Operativni cilji (z ukrepi):

Cilji	Ukrepi
Zmanjšanje oziroma omejitev hrupa zaradi prometa	Sodelovanje pri izdelavi državnih prostorskih aktov za hitro cesto
	Umirjanje prometa – cona 30 v mestnem središču (prometni znaki, ovire na cestišču)
	Aktivni in pasivni pristopi (absorpcijski asfalt, protihrupne ograje, zeleni pasovi ipd.)
	Spodbujanje ljudi k uporabi javnih prevoznih sredstev
	Meritve hrupa in izdelava karte hrupa (po potrebi)

6.5 TLA

Strateški cilj: Kakovost (neoporečnost) tal, smotni posegi v prostor – trajnostni razvoj naselij
Gonilne sile: Gospodinjstva (poselitev), industrija, promet, kmetijstvo

Okoljski cilji

- Strategija razvoja rabe prostora – pravilno/ ustrezno umeščanje novih objektov v prostor
- Spremljanje in sodelovanje pri rekultivaciji degradiranih površin kot posledice delovanja Premogovnika Velenje
- Izboljšanje kakovosti tal (zmanjšanje emisij) → izboljšanje kakovosti bivanja
- Ohranjanje kmetijskih površin
- Okolju prijazno kmetijstvo
- Identifikacija in sprotna sanacija divjih odlagališč

Sistemske ukrepi:

- Priprava in izvrševanje strategije rabe prostora
- Nadaljevanje konstruktivnega sodelovanja pri odločanju o zadevah povezanih s potencialnimi onesnaževalci zraka (onesnaževanje tal preko zraka) in tal
- Spodbujanje (še posebej ekološkega načina) kmetovanja ter razvoja dopolnilnih dejavnosti
- Izdelava strokovnih podlag za urejanje javnega prometa na občinski in medobčinski ravni
- Vzgoja in ozaveščanje (uporaba FFS, divja odlagališča ...)

Operativni cilji (z ukrepi):

Cilji	Ukrepi
Sprotna sanacija degradiranih površin in njihovo vzdrževanje	V okviru zakonskih zahtev
Sprotna identifikacija in sanacija divjih odlagališč	Glej segment odpadki
Zagotavljanje dobre kakovosti tal	Operativni cilji s področja zraka, voda, odpadkov Meritve onesnaženosti tal (po potrebi)
Ohranjanje kmetijskih površin in spodbujanje okolju bolj prijaznega kmetijstva	Finančne spodbude (državne pomoči) za izboljšanje splošne učinkovitosti in trajnosti kmetijskega gospodarstva, izboljšanje naravnega okolja – povišanje sredstev občinskega proračuna Priprava seminarjev, delavnic in drugih strokovnih srečanj

6.6 SVETLOBNO ONESNAŽEVANJE

Strateški cilj: Zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja
Gonilne sile: Gospodinjstva (poselitev), industrija, promet

Okoljski cilji:

- Znižati raven svetlobnega onesnaženja
- Racionalna raba energije
- Zmanjšati vizualno onesnaževanje okolja

Sistemske ukrepi:

- Nadaljnje uresničevanje načrta prehoda na energetsko učinkovito javno razsvetljavo

Operativni cilji (z ukrepi):

Cilji	Ukrepi
Zmanjšati raven svetlobnega onesnaženja in povečati racionalno rabo energije	Zamenjava svetil z energetsko učinkovitejšimi in ustrezno usmerjenimi svetili Racionalna in zakonsko dovoljena raba reflektorjev ob privatnih stavbah (nadzor, osveščanje) Manjše število prižganih svetilk pozno ponoči (montaža

MESTNA OBČINA VELENJE

	senzorjev, program obratovanja)
	Časovne omejitve obratovanja velikih LED zaslonov (časovna omejitev nočnega delovanja)

6.7 NARAVA, ZELENİ SISTEM, BIOTSKA PESTROST

Strateški cilj: Ohranjanje narave in vzdrževanje zelenih površin

Gonilne sile: Gospodinjstva (poselitev), industrija, promet, kmetijstvo

Okoljski cilji:

- Zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja z javnimi zelenimi površinami
- Izboljšanje poznavanja naravnih vrednot in biodiverzitete
- Ohranjanje rastlinske in živalske biodiverzitete s čim manj invazivnimi in tujerodnimi vrstami
- Ohranjanje in ureditev gozdnih površin – predvsem v urbanih območjih
- Izboljšanje kakovosti bivanja za prebivalce MOV
- Zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi

Sistemske ukrepi:

- Načrtno urejanje in upravljanje javnih zelenih površin
- Priprava programa ukrepov za odstranjevanje invazivnih vrst

Operativni cilji (z ukrepi):

Cilji	Ukrepi
Ohranjanje obstoječih in načrtovanje novih zelenih površin	Izdelava programa razvoja zelenih površin v mestu
Omejevanje invazivnih vrst	Izvedba dodatnega popisa na območjih, ki še niso bila zajeta v obravnavo
	Monitoring ponovnega pojavljanja invazivnih tujerodnih vrst
	Nadzor in svetovanje ob izvajanju ukrepov za zatiranje najbolj problematičnih invazivnih tujerodnih vrst v MOV vzdrževalcem javnih površin in zasebnikom
	Ozaveščanje in informiranje občanov o problematiki invazivnih tujerodnih vrst
Renaturacija vodotokov	Sonaravno urejanje brežin
	Trajnostno ravnanje z vodnimi površinami, ekoremediacije
Izobraževanje in osveščanje o biodiverziteti in naravnih vrednotah	Izvedba občinskih predavanj, priprava in obnova učnih poti, krožki, promocija, letaki
	Evidentiranje dreves in ostalih naravnih vrednot ter njihova promocija

7. SKLEP

V OPVO so podane smernice, osnovni projekti in tudi operativni ukrepi za okoljski razvoj MOV. Dejstvo je, da se je kakovost okolja v MOV v zadnjih dveh desetletjih izrazito izboljšala in območje se je iz enega najbolj okoljsko prizadetih in degradiranih območij v Sloveniji spremenilo v šolski primer okoljsko saniranega.

Program je v naslednjem petletnem obdobju (2016–2020) osredotočen na sedem strateških ciljev in iz njih izhajajočih okoljskih ciljev, ukrepov. Pri večini gre za kontinuiteto, saj je MOV v preteklosti že sprejela številne dokumente s področja varstva okolja, ki so bili najprej združeni v lokalno agendo, leta 2010 pa tudi v prvi OPVO.

Sredstva občinskega proračuna še zdaleč niso dovolj za uresničitev vseh ciljev. Toda dosedanje izkušnje kažejo, da je z dobrimi programi mogoče zagotoviti sofinanciranje iz državnega proračuna, kakor tudi iz skladov EU.

MESTNA OBČINA VELENJE

Glede na naše pretekle izkušnje se zavedamo, kako je za kakovost življenja prebivalcev pomembna kakovost okolja. Okolje je eden najpomembnejših elementov za razvoj MOV in temu primerno z njim tudi ravnamo. Pri pripravi občinskega programa so sodelovala tudi podjetja, ki na tem območju delujejo in tudi dosedanjih dobrih rezultatov brez sodelovanja med občinsko in državno upravo, podjetji, ustanovami in posamezniki ne bi bilo.

Številka: 353-01-0001/2015

Datum: 27. 10. 2015

župan Mestne občine Velenje
Bojan KONTIČ

Dostaviti:

- spis;
- arhiv.